

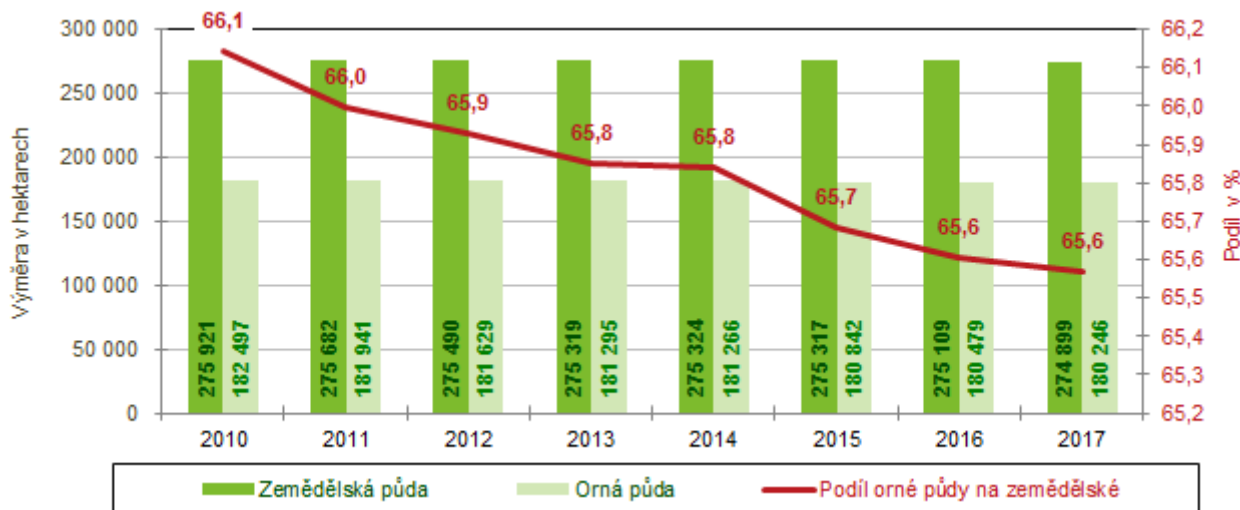
4. Životní prostředí

Půdní fond

Pokles podílu zemědělské půdy odpovídá republikovému trendu.

Ústecký kraj se rozkládá na 533,9 tisících hektarech, z toho v roce 2017 připadlo 51,5 % na zemědělskou půdu, to je sedmý nejvyšší podíl mezi kraji. Mírný pokles podílu zemědělské půdy je trvalým a dlouhodobým jevem, který odpovídá celorepublikovému trendu.

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy v Ústeckém kraji

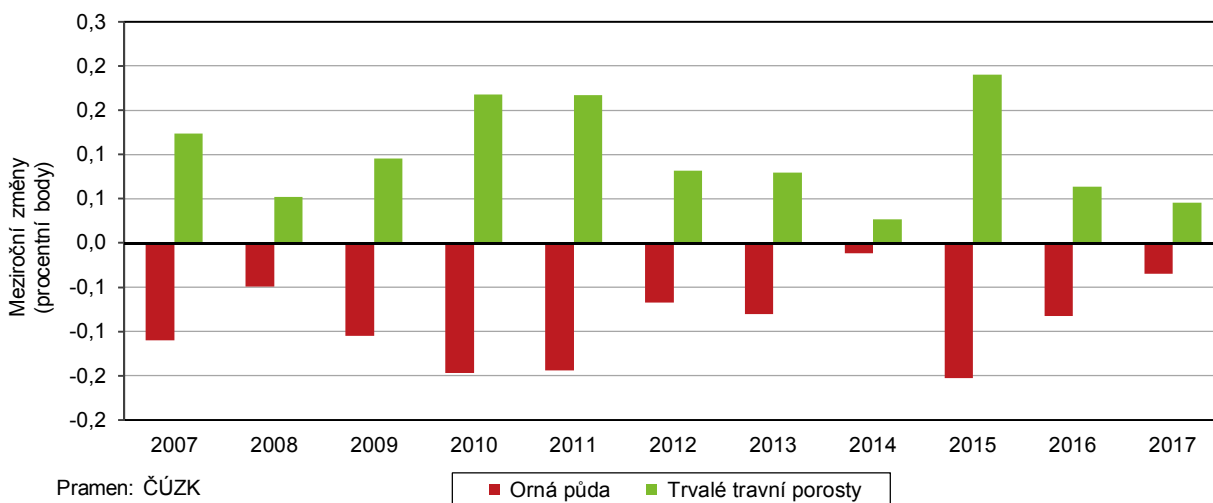

Nejvýraznější nárůst TTP byl v okrese Louny

Hlavní příčinou je dlouhodobý úbytek orné půdy, a to zejména ve prospěch trvalých travních ploch. Mezi roky 2017 a 2012 se zvýšila výměra trvalých travních porostů v kraji o 1,3 %. Nejvýraznější nárůst trvalých travních porostů za posledních pět let se projevil v okrese Louny (o 2,6 %), dále v okresech Děčín a Ústí nad Labem, u obou téměř o 2 %. Stupeň zornění (podíl orné půdy z půdy zemědělské) v Ústeckém kraji postupně klesal, ale v posledních dvou letech se ustálil na 65,6 % a byl šestý nejnižší mezi kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na zemědělské je z pohledu jednotlivých okresů nejvyšší na Lounsku (83,7 %) a na Litoměřicku (81,7 %), tedy v okresech s nejrozšířenějším zemědělstvím. Naproti tomu pouze 26% zornění vykazují okresy Děčín a Ústí nad Labem.

.....nejvyšší stupeň zornění je v okresech Litoměřice a Louny.

Graf 4.2 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Ústeckém kraji

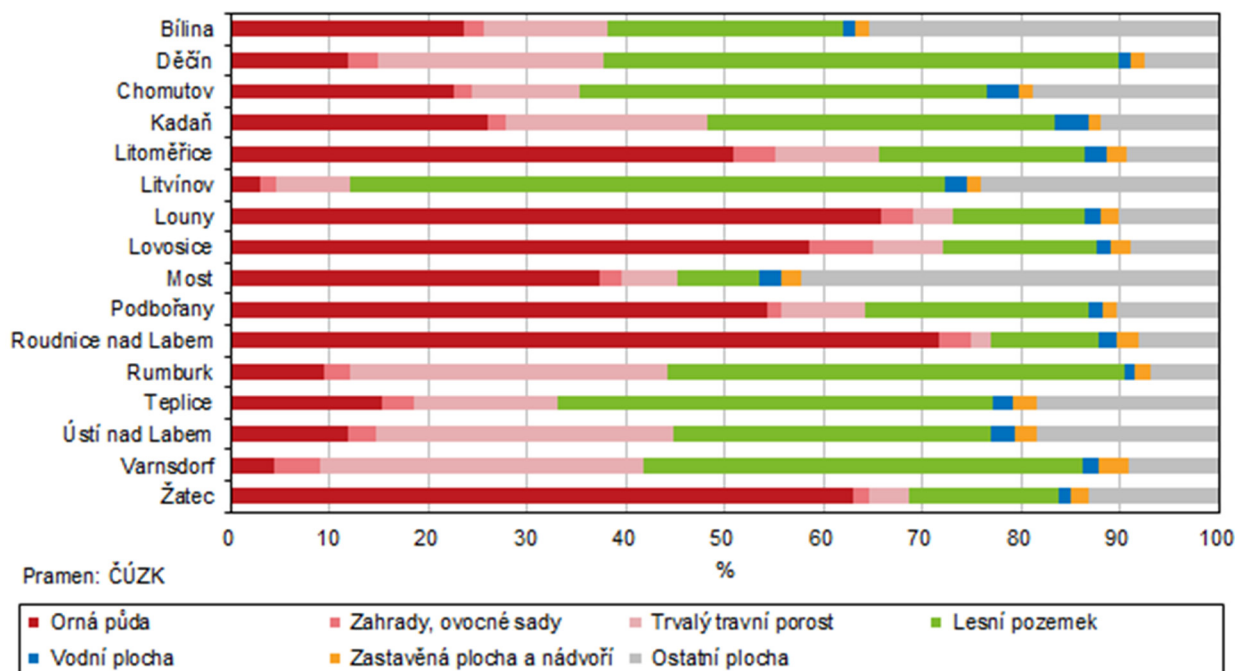
Pramen: ČÚZK

Rozšiřují se lesní a vodní plochy.

Ve struktuře půdního fondu se příznivě projevuje zalesňování ve všech okresech kraje, mezi roky 2012 až 2017 se nejvýznamněji projevilo v okresech Louny a Teplice (navýšení o 1,9 resp. 1,1 %). Pokles orné půdy rovněž ovlivnilo rozšíření vodních ploch v okrese Teplice o 2,6 %, v okrese Louny o 2 % a v okrese Chomutov o 1,1 %.

Graf 4.3 Struktura půdy ve správních obvodech ORP Ústeckého kraje k 31. 12. 2017

Chráněná území

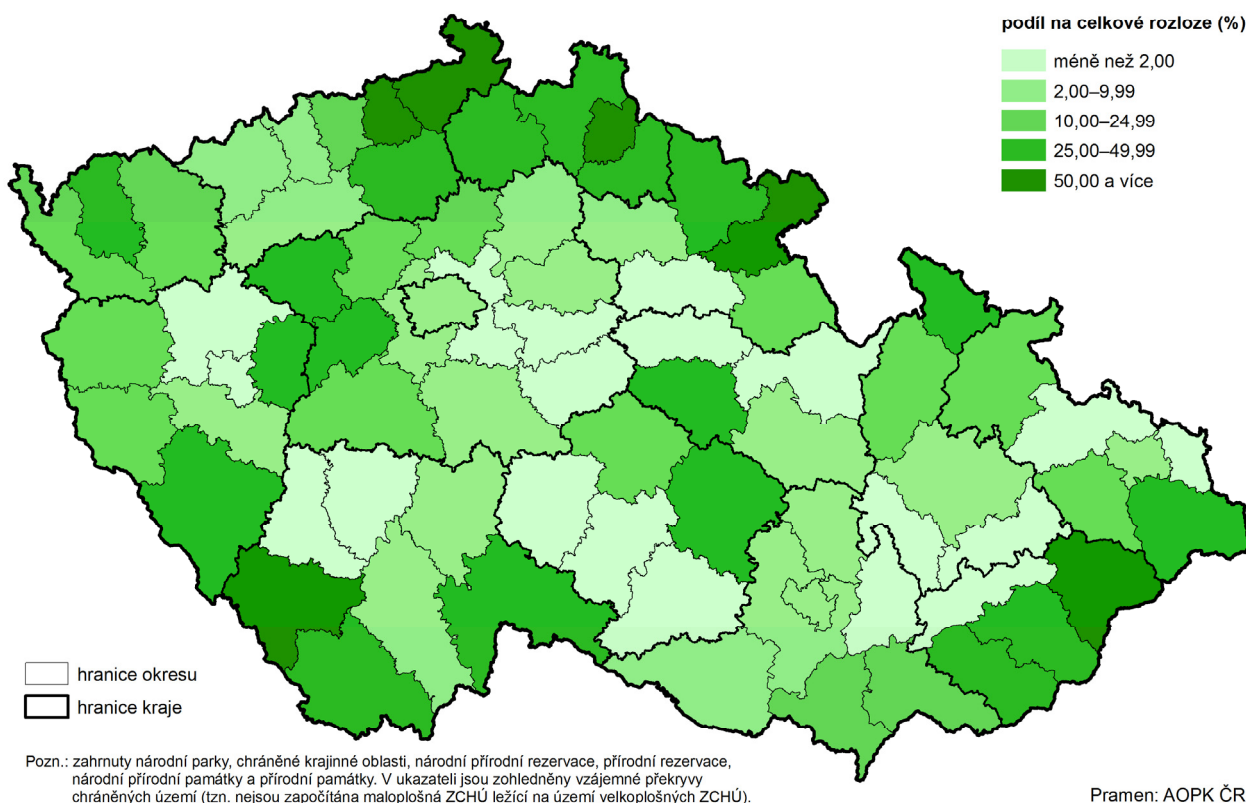
Více než 28 % území kraje zaujímají plochy chráněných území.

Na území Ústeckého kraje se k 31. 12. 2017 rozkládalo 1 482 km² ploch chráněných území. V porovnání s ostatními kraji se jedná o druhou největší plochu po Jihočeském kraji. Z celkového území kraje připadá na zvláště chráněná území 28,1 %. Tento podíl je třetí nejvyšší po Libereckém kraji a Zlínském kraji. Největší plochu chráněných území představují chráněné krajinné oblasti (České Středohoří, Kokořínsko – Máchův kraj, Labské pískovce a Lužické hory). Na národní park České Švýcarsko připadá více než 79 km² a maloplošná zvláště chráněná území v počtu 175 zaujímají 93 km².

Více než tři čtvrtiny plochy okresu Děčín pokrývají chráněná území.

Nejvyšší podíl chráněných území na rozloze okresu se v roce 2017 nacházel na okrese Děčín (75,2 %), druhý nejvyšší byl na okrese Ústí nad Labem (57,5 %) a třetí na okrese Litoměřice (32,1 %). Naproti tomu nejméně se na území okresu podílí chráněná území v okrese Chomutov (5,6 %) a v okrese Most (6,5 %).

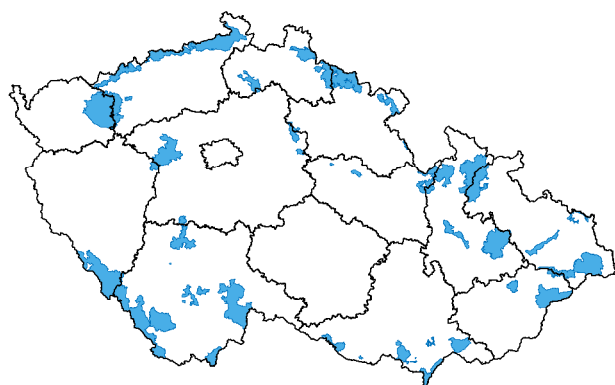
Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2017

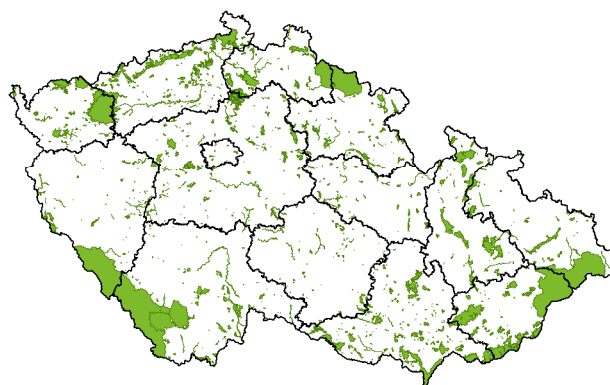
V kraji se nachází celkem 114 území v soustavě Natura 2000.

V Ústeckém kraji se v roce 2017 nacházelo 114 území chráněných soustavou Natura 2000, která tvoří dva typy území – 5 ptačích oblastí (Doupovské hory, vodní nádrž Nechanice, Novodomské rašeliniště – Kovářská, východní Krušné hory a Labské pískovce) s rozlohou 842 km² a 109 evropsky významných lokalit (např. Labské údolí, České Švýcarsko, Královomlýnský rybník, Horní Kamenice, Jílové u Děčína – škola, Libouchecké bučiny, Olšovský potok), rozkládajících se na ploše 553 km².

Ptačí oblasti

Evropsky významné lokality

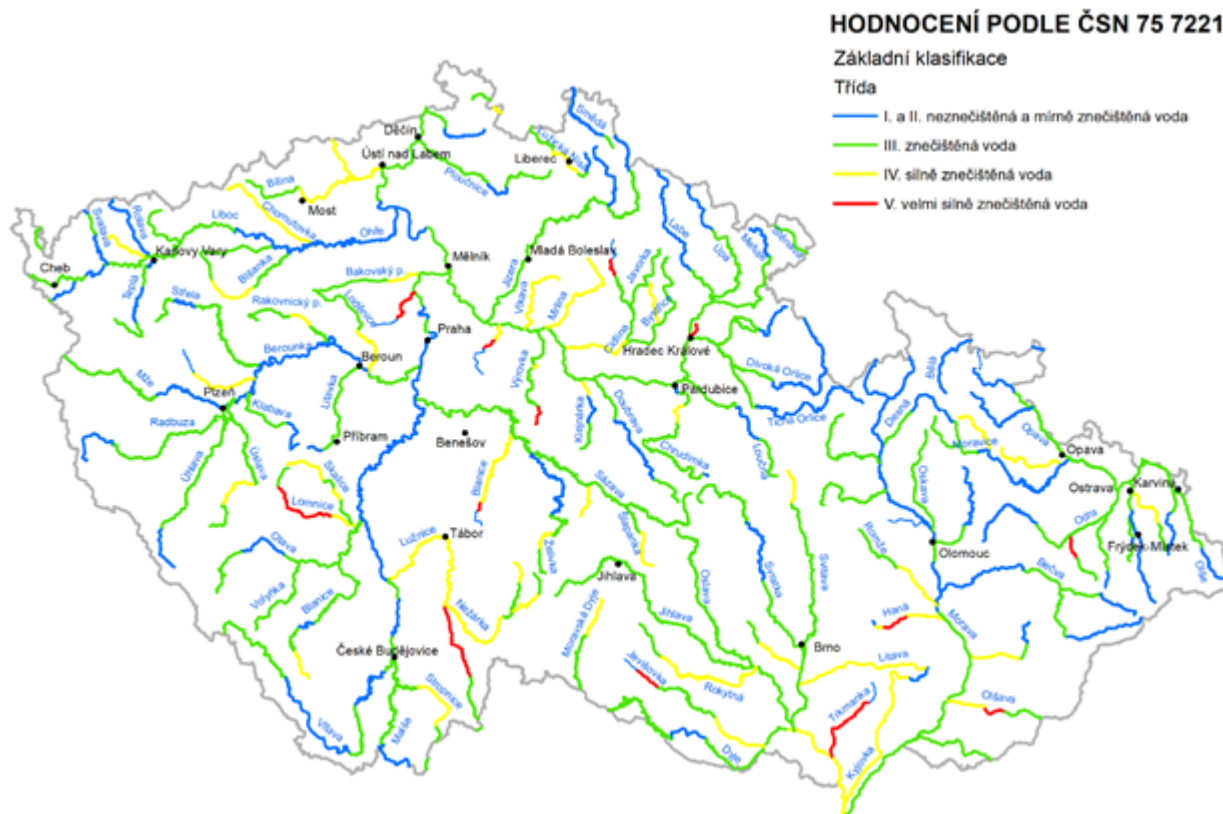

Kvalita povrchových vod se dlouhodobě zlepšila.

Kvalita povrchových vod se z dlouhodobého hlediska (stejně jako v celé ČR) významně zlepšila. Přesto v kraji zůstávají podle dat za rok 2016 a 2017 úseky toků, kde znečištění dosahuje vyšší třídy. Nejvíce znečištěným tokem byla Chomutovka, Bílina od Ústí nad Labem do Mostu a dále část řeky Blšanky.

Jakost vody v tocích ČR, 2016 až 2017

Pramen: VÚV TGM, v. i. v, z podkladů s. p. Povodí a ČHMÚ

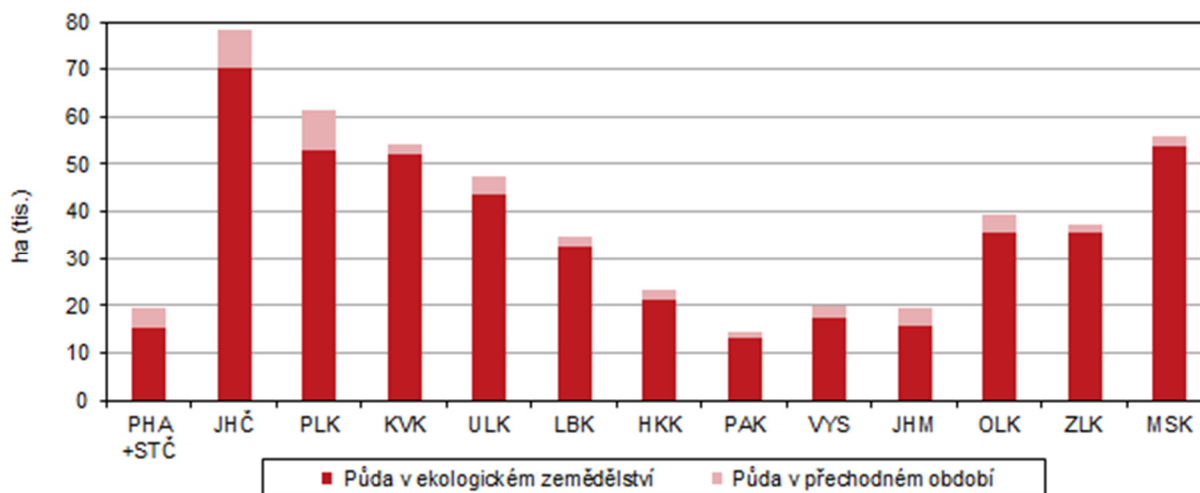

Ekologické zemědělství

Výměra ekologicky obhospodařované půdy se zvyšuje.

Tredem současné doby je rozšiřování ploch ekologicky obhospodařované půdy. V roce 2017 dosáhla obhospodařovaná půda na ekologických principech v Ústeckém kraji 43,6 tisíc hektarů a další 4 tisíce hektarů ploch se nacházelo ve fázi přechodného období. Celkem bylo ekologické zemědělství v kraji provozováno na 17,3 % zemědělské půdy. Tento podíl byl pátý nejvyšší mezi kraji. Nejvyšší podíl zaujímaly plochy s ekologickým zemědělstvím v Karlovarském kraji (43,9 %), naproti tomu nejnižší vykazuje Hl. m. Praha. Na republikové výměře ekologicky obhospodařované půdy se kraj podílel 9,4 %.

Graf 4.4 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2017

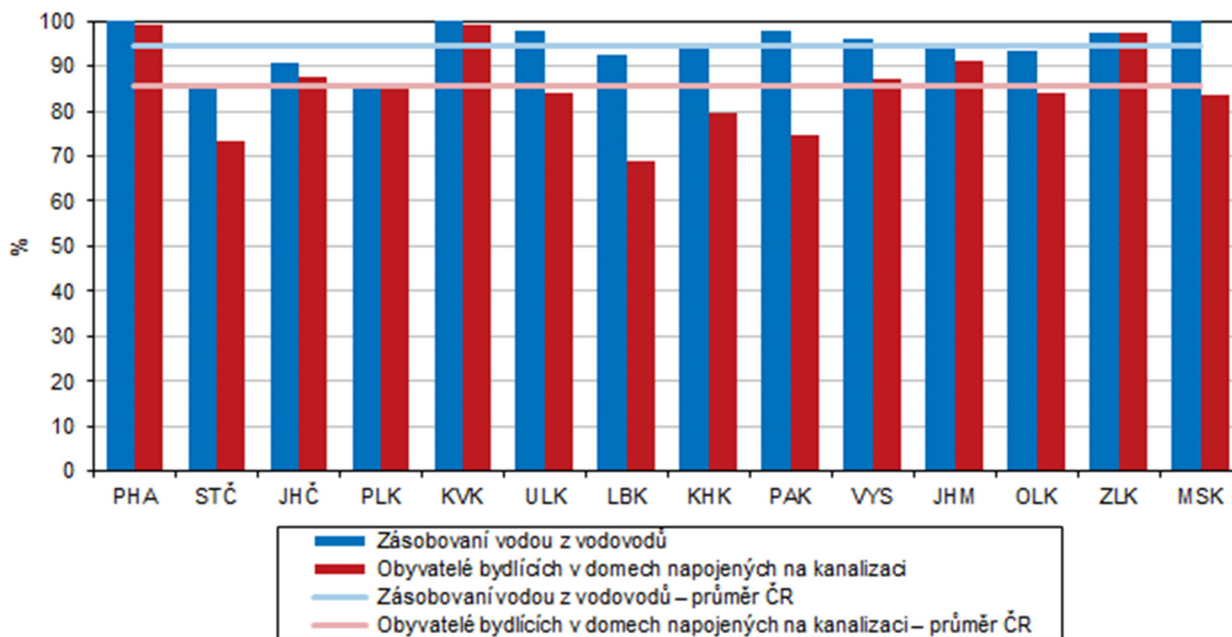

Vodovody a kanalizace

Podíl obyvatel zásobovaných vodou se zvýšil.

V roce 2017 bylo v Ústeckém kraji zásobováno vodou z vodovodů více než 802,7 tisíc obyvatel, tj. téměř o 9 tisíc více než v roce 2012. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu se zvýšil z 96 % v roce 2012 na 97,8 % v roce 2017, tj. o 1,8 p. b. V porovnání s ostatními kraji byl podíl obyvatel zásobovaných vodou v kraji třetí nejvyšší po Praze a Karlovarském kraji, kde je vodou zásobených 100 % obyvatel a po Moravskoslezském kraji s 99,9 %.

Graf 4.5 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2017

Výroba vody v kraji se zvýšila...

V roce 2017 se oproti předchozímu roku výroba vody zvýšila. Objem vyrobené pitné vody z vodovodů pro veřejnou potřebu v roce 2017 dosáhl v Ústeckém kraji 49 981 tis. m³ a v porovnání s rokem 2016 vzrostl o 916 tis. m³, tj. o 1,9 %. Naproti tomu pokleslo množství fakturované pitné vody celkem (36 763 tis. m³) o 285 tis. m³ (o 0,8 %) i množství fakturované vody pro domácnosti, které odebraly 26 245 tis. m³, což bylo o 233 tis. m³ vody (o 0,9 %) méně než v předchozím roce. Objem fakturované pitné vody domácnostem meziročně poklesl kromě Ústeckého kraje ještě ve dvou krajích – Libereckém a Moravskoslezském, v ostatních krajích došlo k meziročnímu nárůstu.

...množství fakturované vody celkem i pro domácnosti pokleslo.

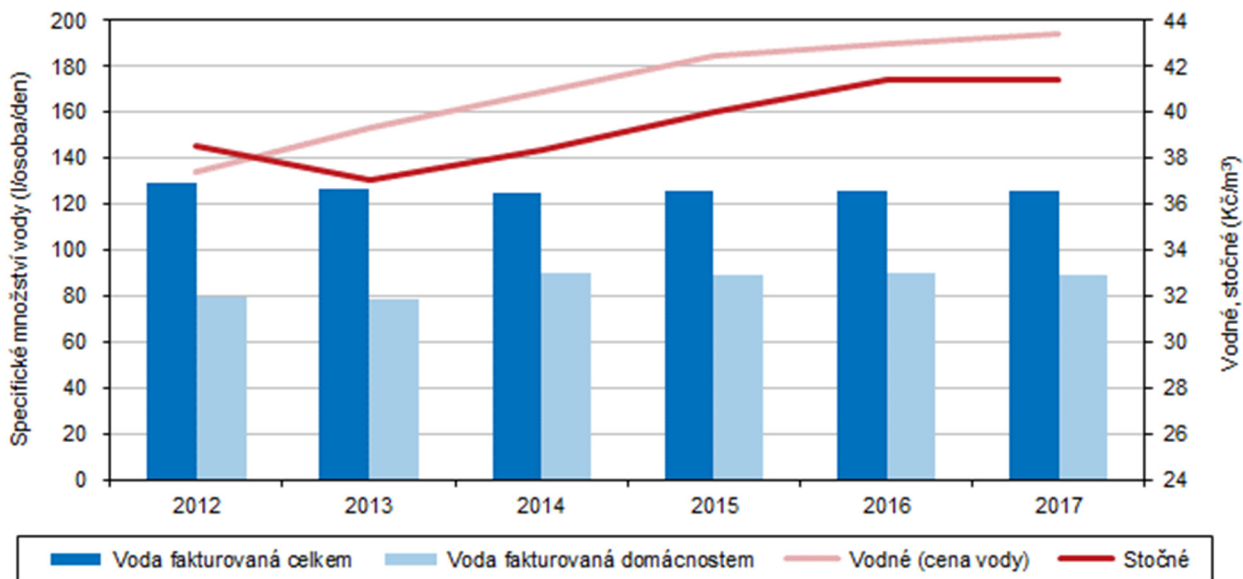
Spotřeba vody v domácnostech na osobu a den byla třetí nejvyšší v ČR.

Množství fakturované vody na počet obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů nebo-li specifické množství vody fakturované celkem, dosáhlo v roce 2017 v Ústeckém kraji 125,5 litrů na osobu a den a v porovnání s předchozím rokem se snížilo o 0,7 litru (o 0,6 %). Pokles jsme zaznamenali ještě v dalších třech krajích – Středočeském, Pardubickém a Moravskoslezském. V ostatních krajích došlo k meziročnímu nárůstu. Mezi roky 2016 a 2017 pokleslo v Ústeckém kraji i množství fakturované vody domácnostem, a to o 0,6 litru (o 0,7 %), v roce 2017 dosáhlo v kraji 89,6 litru na osobu a den. K meziročnímu poklesu došlo celkem ve čtyřech ze čtrnácti krajů (kromě Ústeckého ještě ve Středočeském, Jihočeském a Moravskoslezském kraji). V Ústeckém kraji byl pokles druhý nejnižší po Jihočeském kraji. Na osobu a den evidují nejvyšší spotřebu vody v domácnostech v Hl. m. Praze (109,3 litrů), v Jihomoravském kraji (92,9 litru) a třetí nejvyšší v Ústeckém kraji.

Naproti tomu nejnižší spotřebu - méně než 80 litrů na osobu a den - vykázaly domácnosti ve Zlínském a v Pardubickém kraji a v Kraji Vysočina.

Graf 4.6 Specifické množství fakturované vody, vodné a stočné v Ústeckém kraji

Cena vody je dlouhodobě nejvyšší v ČR.

Cena vody (bez DPH) tedy průměrná cena za 1 m³ fakturované pitné vody se od roku 2012 v Ústeckém kraji zvýšila o 5,90 Kč - z 37,40 Kč na 43,40 Kč za m³. Proti průměru celé republiky byla cena vody v loňském roce v kraji vyšší o 6,20 Kč. Od roku 2008 zaplatí v průměru obyvatelé Ústeckého kraje za 1 m³ vody nejvíce v České republice.

Podíl obyvatel napojených na kanalizaci vzrostl, stejně jako podíl obyvatel s koncovou ČOV.

Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci meziročně vzrostl o 0,4 p. b. na 84,0 %, proti roku 2012 se zvýšil o 3,3 p. b. Celkový počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v kraji byl 689,3 tisíc, z toho bylo 98,8 % (680,9 tisíc obyvatel) napojeno na čistírnu odpadních vod. Podíl obyvatel v domech napojených na čistírnu odpadních vod z celkového počtu obyvatel napojených na kanalizaci byl v mezikrajovém srovnání čtvrtý nejvyšší. Stoprocentní pokrytí mělo Hl. město Praha, následovaly kraje Středočeský a Karlovarský. Republikový průměr (96,3 %) byl v kraji překročen o 2,5 p. b. Podíl osob napojených na kanalizaci s koncovou ČOV v přepočtu na střední stav obyvatel se meziročně zvýšil o 0,4 p. b., z 82,6 % v roce 2016 na 83,0 % v loňském roce, proti roku 2012 představovalo zvýšení 3,8 p. b.

Objem vypouštěné odpadní vody do kanalizace i podíl čištěných odpadních vod byl zhruba stejný jako v roce 2016.

Množství vypouštěné odpadní vody do kanalizace (bez zpoplatněných srážkových vod) v Ústeckém kraji dosáhlo v roce 2017 celkem 29 472 tis. m³ a zůstalo tak zhruba na úrovni roku 2016. Podíl čištěných odpadních vod na objemu vypouštěných odpadních vod do kanalizace (bez zpoplatněných srážkových vod) představoval 97,7 % a byl stejný jako v roce 2016. Proti průměru celé ČR (97,5 %) byl vyšší o 0,2 p. b.

I cena stočného se dvouhodobě zvyšuje.

Cena stočného (bez DPH) čili průměrná cena za 1 m³ odváděných odpadních vod dosáhla v roce 2017 v Ústeckém kraji hodnoty 41,40 Kč za m³. Od roku 2012 cena stočného v kraji vzrostla o 7,5 %, tj. o nárůst o 2,90 Kč. V porovnání s rokem 2016 byla cena stočného v kraji stejná. Průměr za celou ČR (32,80 Kč za m³) byl v kraji překročen o 8,60 Kč. V mezikrajovém srovnání je cena stočného v Ústeckém kraji od roku 2008 druhá nejvyšší po kraji Libereckém.

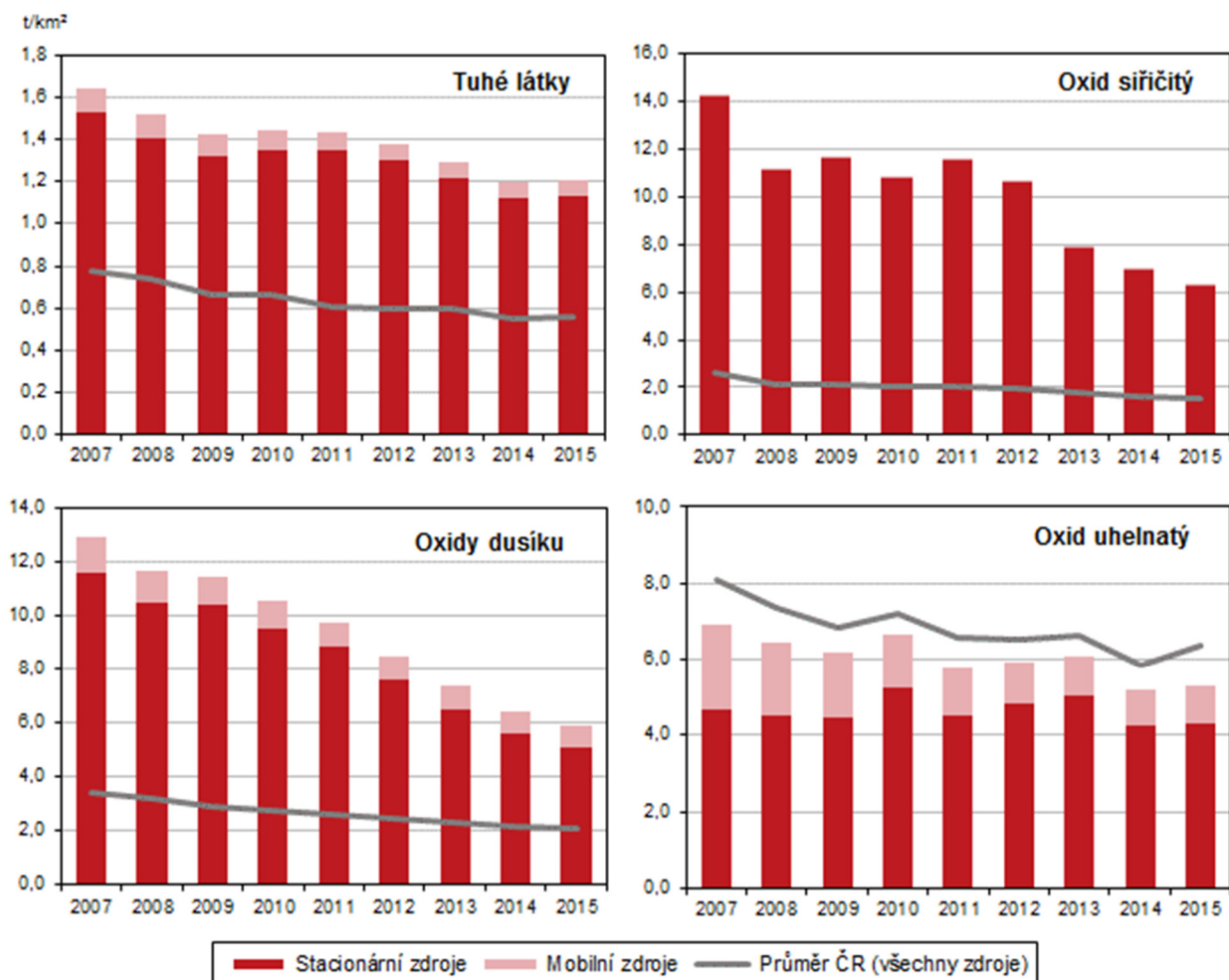
Emise

Metodické změny.

Vzhledem k tomu, že Český hydrometeorologický ústav je aktuálně nucen přejít na jednotnou metodiku EUROSTATU, není v současné době k dispozici bilance za rok 2016, proto budeme pracovat s posledními dostupnými daty, a to za rok 2015. Pro ně je platné, že ČHMÚ provedl v roce 2014 přepočítání celé časové řady od roku 2000 z důvodu nové struktury stacionárních zdrojů. Od roku 2015 jsou navíc součástí emisí vykazovaných na úrovni krajů rovněž emise z přemísťujících se zdrojů (např. zařízení na recyklaci stavebních odpadů a asfaltových směsí, štěpkovače dřeva, dieselagregáty pro lokální zajištění elektrické energie apod.).

Graf 4.7 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Ústeckém kraji

Pramen: ČHMÚ

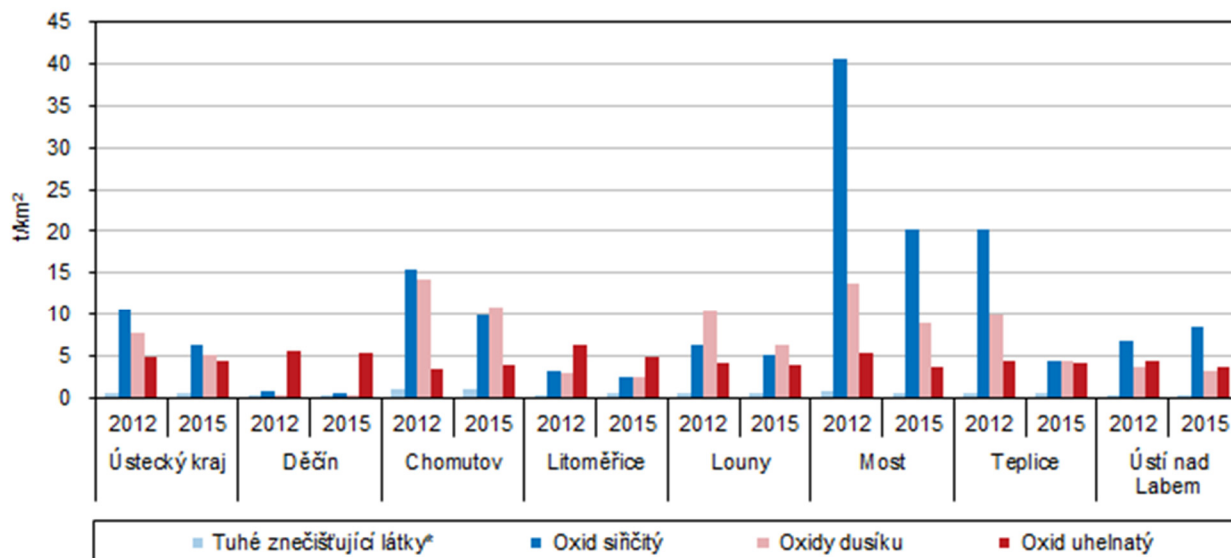
I přes zlepšení vykazuje Ústecký kraj dlouhodobě nejvyšší hodnoty u většiny emisí s výjimkou oxidu uhelnatého.

Měrné emise znečišťujících látek (REZZO 1–4) se v Ústeckém kraji v porovnání s výchozím rokem 2012 snížily - u tuhých látek o 12,6 %, u oxidu siřičitého o 41,1 %, u oxidů dusíku o 30,8 % a u oxidu uhelnatého o 10,6 %. Ve většině případů se jednalo o pokles jak u stacionárních zdrojů (REZZO 1–3), tak u mobilních zdrojů (REZZO 4). Výjimkou byly pouze emise z mobilních zdrojů u oxidu siřičitého, kde došlo ke zhoršení. V porovnání s ostatními kraji dosahuje Ústecký kraj u oxidu siřičitého dlouhodobě nejvyšší hodnoty a průměr ČR převyšoval v roce 2015 zhruba 4krát. Druhou nejvyšší hodnotu (po Hl. m. Praze) mezi kraji vykazuje Ústecký kraj u tuhých znečišťujících látek a u oxidu dusíku. Republikový průměr je v Ústeckém kraji překračován u většiny druhů emisí s výjimkou oxidu uhelnatého.

Graf 4.8 Měrné emise znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů v okresech Ústeckého kraje

Pramen: ČHMÚ

* nezahrnují emise TZL, NH3 a VOC ze stavebních činností, chovů hosp. zvířat, aplikace min. hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel

Situace v okresech Ústeckého kraje.

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi jsou nejhůře postižena území nejbližší stacionárním zdrojům znečištění; v kraji se to nejvíce dotýká okresů Chomutov, Most a Teplice, kde se nacházejí největší zpracovatelé těžných nerostných surovin (elektrárny, hutní a chemický průmysl). Průměrné hodnoty Ústeckého kraje v roce 2015 byly u tuhých emisí překročeny pouze v okrese Chomutov. Více než třikrát vyšší byly hodnoty oxidu siřičitého v okrese Most, 1,5krát vyšší byly v okrese Chomutov a nad krajským průměrem byly i v okrese Ústí nad Labem. U oxidů dusíku byly krajské hodnoty překročeny ve třech okresech - v Chomutově, v Mostě a v Lounech. Nejvyšší hodnoty vidíme u oxidu uhelnatého, průměr byl překročen ve dvou okresech - v Děčíně a v Litoměřicích.

Hodnoty republikového průměru byly v roce 2015 překročeny u většiny okresů a u většiny emisí. Výjimkou byl okres Děčín, který obstál z hlediska produkovaných emisí na km² v porovnání s průměrem ČR u oxidu siřičitého a oxidů dusíku. Nižší znečištění u oxidu uhelnatého vidíme u většiny okresů s výjimkou okresu Děčín, kde byla stejná hodnota jako průměr.

Odpady

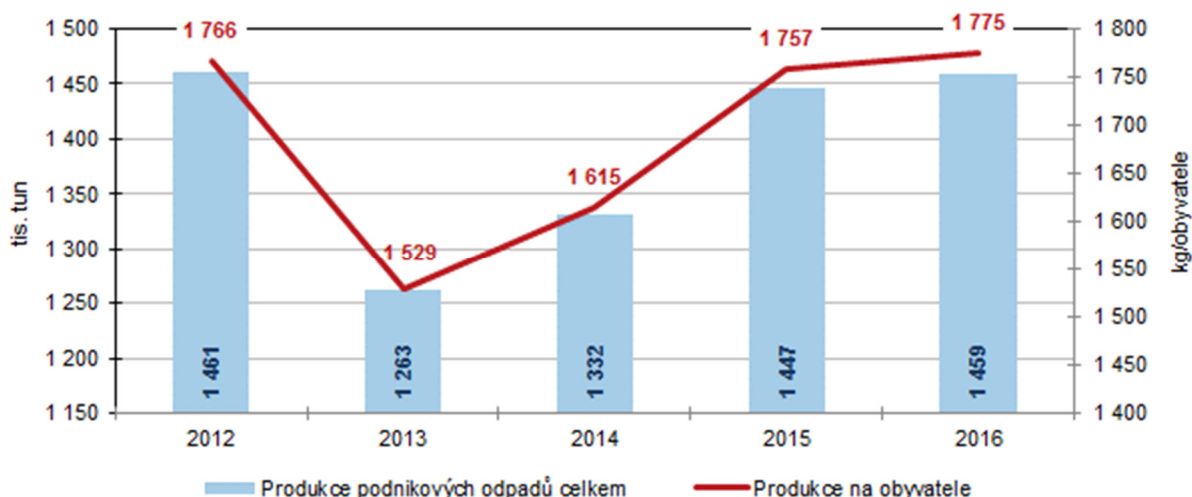
Množství vyprodukovaného odpadu podniky v kraji bylo sedmé nejvyšší v ČR.

Podniky v Ústeckém kraji vyprodukovaly v roce 2016 v Ústeckém kraji celkem 1 459,5 tisíc tun odpadu, oproti předchozímu roku se tento objem zvýšil o 0,9 %, tj. o 12,7 tis. tun. Na 1 obyvatele kraje bylo v roce 2016 vyprodukováno 1 775 kg, proti předchozímu to bylo o 18 kg (o 0,5 %) na obyvatele více.

Ve struktuře odpadů podle činnosti má rozhodující podíl stavebnictví.

Z pohledu struktury odpadů podle odvětví, ve kterých vznikají, připadá v posledních letech nejvýznamnější podíl z podnikových odpadů v kraji na stavebnictví, v roce 2016 na něj připadala dokonce více než polovina (53,9 %) z celku, i když proti roku 2015 tento podíl o 4,1 p. b. poklesl. Dalším podstatným zdrojem produkce odpadů je zpracovatelský průmysl, který v roce 2016 představoval 27,5 % a proti předchozímu roku vzrostl o 2,4 p. b. Třetí v pořadí bylo zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi. Její produkce zaujímala 14,4 % z celkové produkce podnikových odpadů v roce 2016.

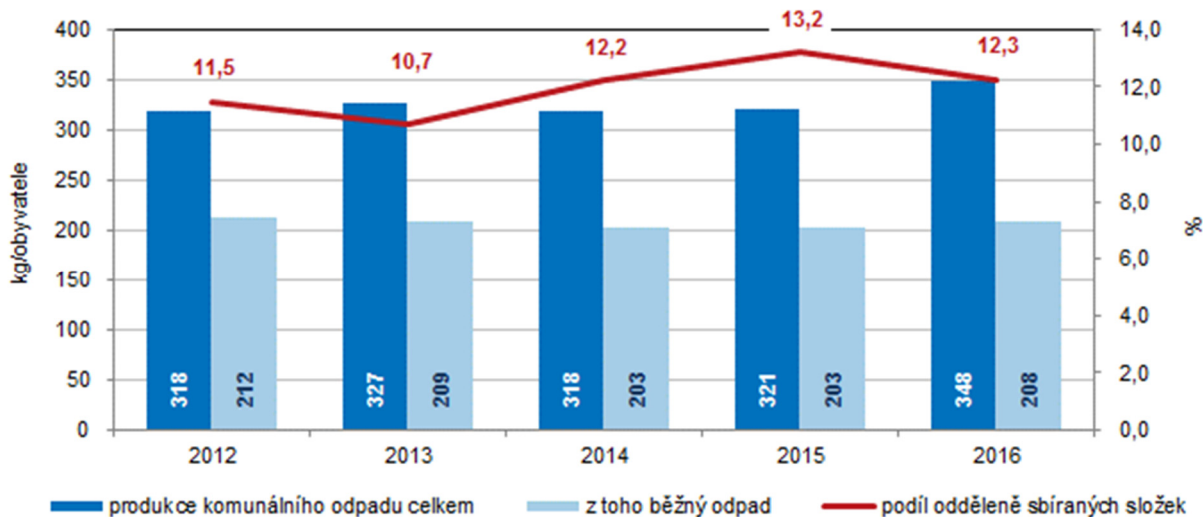
Graf 4.9 Produkce podnikových odpadů podle místa podniku v Ústeckém kraji

Komunální odpad na obyvatele v kraji byl pátý nejvyšší mezi kraji.

V roce 2016 bylo v Ústeckém kraji vyprodukováno celkem 285,9 tisíc tun komunálního odpadu. Proti předchozímu roku došlo k nárůstu o více než 21,5 tisíc tun (o 8,1 %), proti roku 2012 se tento objem zvýšil o 8,5 % (o 22,4 tis. tun). V přepočtu na 1 obyvatele kraje bylo v roce 2016 vyprodukováno 348 kg za rok, což znamenalo meziroční nárůst o 8,3 %. Proti roku 2012 produkce komunálního odpadu na obyvatele vzrostla o 9,2 %. S výjimkou let 2010 a 2011, kdy se množství komunálního odpadu na obyvatele dostalo pod republikovou úroveň (o 10 a 0,4 kg na obyvatele), dlouhodobě převyšuje republikový průměr. V mezikrajovém srovnání byla v roce 2016 produkce na obyvatele v Ústeckém kraji pátá nejvyšší.

Graf 4.10 Produkce komunálního odpadu v Ústeckém kraji

Nejvýznamnější složku komunálního odpadu tvoří běžný svaz.

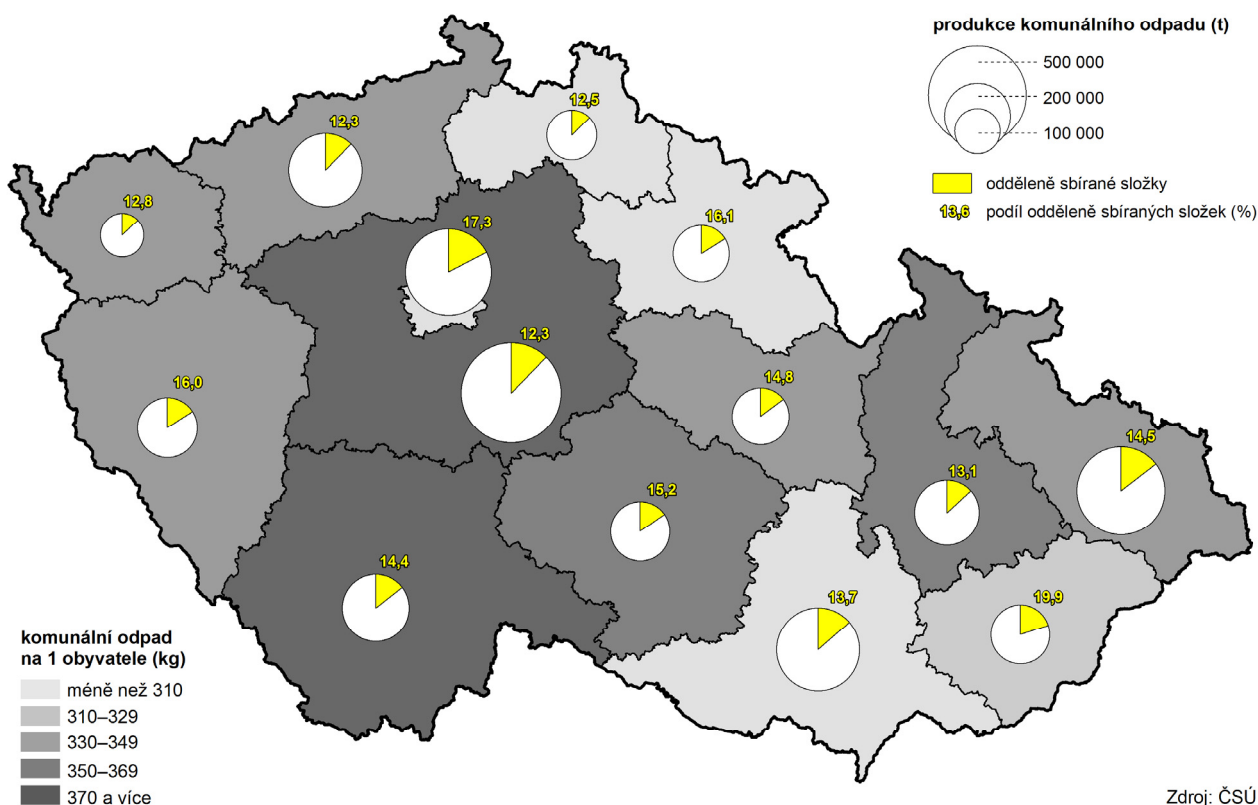
Ve struktuře komunálního odpadu tvoří nejvýznamnější položku běžný svaz, který v posledních pěti letech zaujímal v průměru 63,5 %, jeho podíl se však v průběhu let postupně snižoval ze 72,4 % až na 60 % v roce 2016.

Podíl odděleně sbíraných složek odpadu na tisíc obyvatel je třetí nejmenší mezi kraji.

Podíl odděleně sbíraných složek odpadu v kraji dosáhl v roce 2016 12,3 %, proti předešlému roku o 1 p. b. poklesl. V mezikrajovém srovnání obsadil Ústecký kraj nejmenší příčku. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu v přepočtu na tisíc obyvatel dosáhl v kraji hodnoty 42,6 kg a byl v porovnání s ostatními kraji třetí nejmenší po Jihomoravském a Libereckém kraji.

Komunální odpad v krajích v roce 2016

Výdaje na ochranu ŽP

Výdaje na ochranu ŽP obecně.

Výdaje na ochranu životního prostředí zahrnují výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku na ochranu životního prostředí a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí (technologie, procesy, zařízení nebo jejich části), jejichž hlavním účelem je zachycení, odstranění, monitorování, kontrola, snižování, prevence nebo eliminace znečišťujících látek a znečištění nebo jakékoliv jiné poškození životního prostředí, ke kterému dochází při činnosti podniků.

Téměř dvě třetiny výdajů byly směřovány do neinvestiční oblasti.

Celkové vklady do ochrany životního prostředí (hodnoceno podle sídla investora) dosáhly v letech 2012–2016 v průměru ročně 6,2 mld. Kč. Přitom větší díl výdajů byl směřován do oblasti neinvestiční, na kterou připadaly v průměru téměř dvě třetiny (64,4 %). Při pohledu na jednotlivé roky je patrné, že podíl neinvestičních výdajů postupně kolísal, nejnižší podíl na celkovém objemu výdajů byl v roce 2015 – necelých 50 %, naproti tomu nejvyšší podíl byl dosažen v roce 2016, a to 81,7 %.

Celkový objem investičních výdajů byl v roce 2016 nejvyšší od roku 2005.

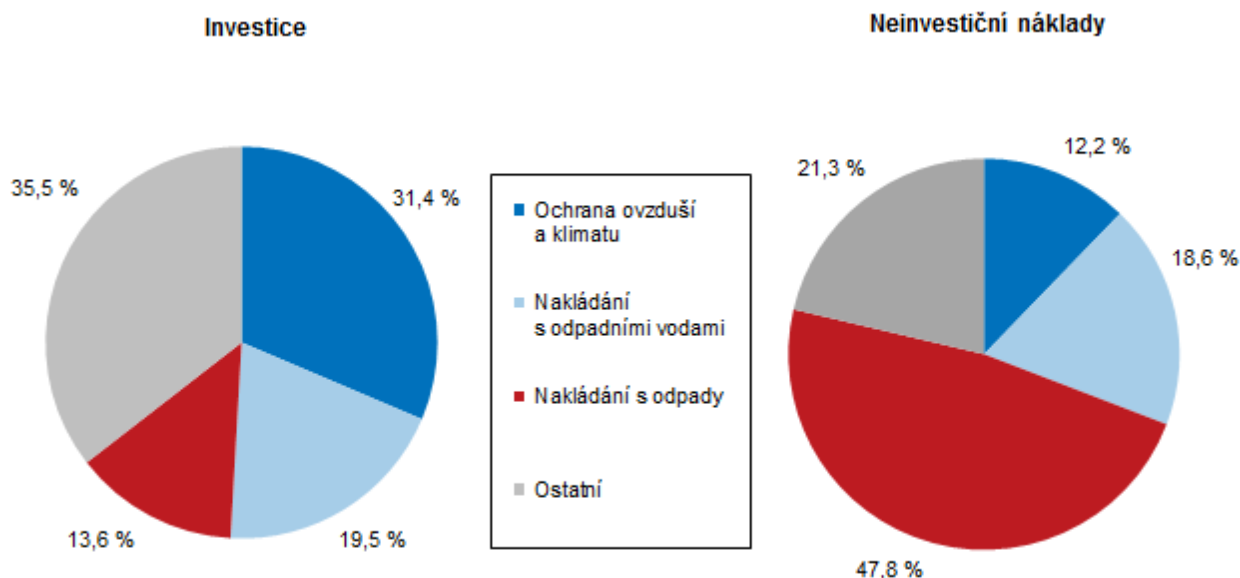
Objem investičních výdajů na ochranu životního prostředí dosáhl v letech 2012 až 2016 v Ústeckém kraji v průměru 2,2 mld. Kč. Nejvyšší objem byl vložen v roce 2015 – 3,9 mld. Kč. Naproti tomu objem vložený v roce 2016 v hodnotě 897,6 mil. Kč byl nejnižší od roku 2005. Podíl na celkových výdajích dosáhl pouze 18,3 %.

Nejvýznamnější složku investičních nákladů tvořily výdaje na ochranu ovzduší a klimatu.

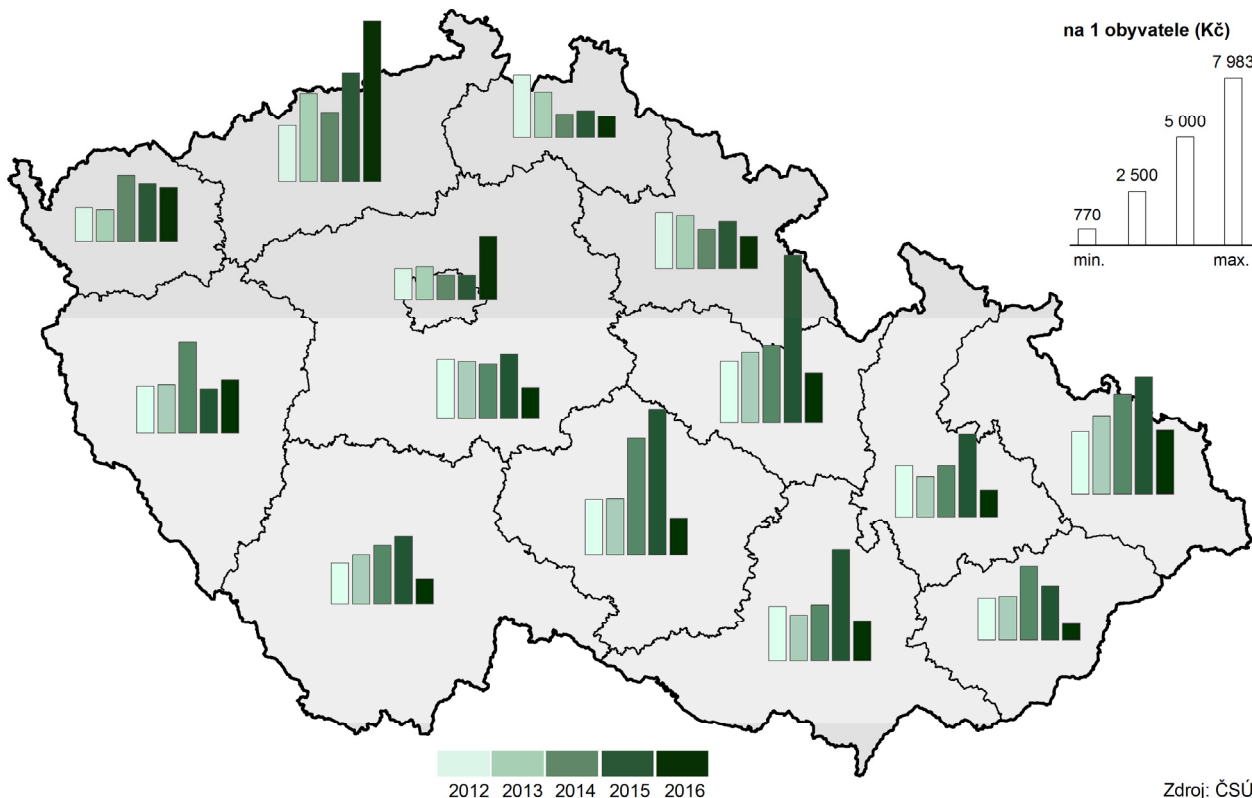
Ve struktuře investičních nákladů tvořily nejvýznamnější složku výdaje na ochranu ovzduší a klimatu, jejich podíl se pohyboval v relacích od 20,4 % v roce 2015 po 49,4 % v roce 2016. Průměr za roky 2012 až 2016 představoval téměř jednu třetinu. Nejvyšší podíl z celkových investic zaujímaly investiční výdaje na nakládání s odpadními vodami - v roce 2012 to bylo 31,5 %, v dalších dvou letech jejich podíl postupně klesal a v roce 2016 představoval 19,5 %. Opačný vývoj měl podíl investic

na nakládání s odpady, jejich podíl byl nejnižší v roce 2012 (6,2 %), vrcholu dosáhl v roce 2015 (24,2 %) a v roce 2016 představoval 11,1 %.

Graf 4.11 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Ústeckém kraji (průměr let 2012–2016)

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2012 až 2016

Investice na obyvatele byly nejvyšší v roce 2016.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v přepočtu na 1 obyvatele dosáhly nejvyšší hodnoty v roce 2016 částkou 7 610 Kč. Tato částka

byla nejvyšší mezi kraji. Naproti tomu nejnižší investice na obyvatele byly v kraji vloženy do životního prostředí v roce 2012 (2 664 Kč).

Výdaje na nakládání s odpady představují nejvýznamnější složku neinvestičních nákladů.

V oblasti neinvestičních výdajů tvořily největší složku náklady spojené s nakládáním s odpady, které představovaly v průměru pěti posledních let více než dvě pětiny. Jejich podíl se však postupně snižoval a v roce 2014 představoval 42,4 % neinvestičních výdajů, v dalších dvou letech opět rostl a v roce 2016 dosáhl 49,9 %. Druhý nejvyšší díl neinvestičních nákladů, kromě ostatních nákladů, byl vynakládán na nakládání s odpadními vodami, v roce 2016 dosáhl 18,5 %. Neinvestiční náklady na ochranu ovzduší a klimatu představovaly v průměru 12,2 %, nejvyšší podíl byl v roce 2012 (14,2 %) a v následujících letech postupně klesal.

Více než třetinu nákladů do životního prostředí tvoří výdaje na nakládání s odpady.

Vzhledem k dominantnější roli neinvestičních než investičních nákladů, pak celková struktura výdajů do životního prostředí zhruba odpovídá již uvedeným poměrům. Více než třetinu tvořily v průměru výdaje na nakládání s odpady, zhruba vyrovnaný byl podíl výdajů na ochranu ovzduší a klimatu (v průměru pěti let 19,1 %) a vkladů do oblasti nakládání s odpadními vodami (18,9 %).